

No i punt

Perquè fumar no mola

María Jesús Chacón Huertas
Romina Soto

Aquest llibre s'ha realitzat gràcies al patrocini de GSK
amb la col·laboració de Cátedra Respira Vida de la UAM:

© 2019

Autora: María Jesús Chacón Huertas
Il·lustracions: Romina Soto
Correcció del text: Dolores Sanmartín

<http://www.weeblebooks.com>
info@weeblebooks.com

Madrid, Espanya, maig 2019

Codi: NP-ES-CPU-OGM-190020 (v2) 06/2023

Amb l'objectiu de fomentar la transparència, l'informem que GSK ha col·laborat en el finançament de la present publicació. El seu contingut reflecteix les opinions, criteris, conclusions i/o troballes pròpies dels autors, els quals poden no coincidir necessàriament amb els de GSK. GSK recomana sempre la utilització dels seus productes d'acord amb la fitxa tècnica aprovada per les autoritats sanitàries.

Con el reconocimiento y/o aval social de:

**Per a tots els joves
valents que s'atreveixen a
mantindre les seues idees.**

El consum de tabac s'ha convertit en una de les principals preocupacions en relació amb la salut pública.

Per què es comença a fumar? Què s'amaga darrere d'aquest hàbit? Coneixen els joves els riscos i les malalties que poden esperar en el futur?

L'acceptació social és la primera causa que atrau els joves cap al tabac. El desafiament a les normes, la pressió dels amics i fins i tot compartir l'habitatge amb uns pares fumadors són unes altres.

Aquest llibre tracta d'aquesta primera relació dels adolescents amb el tabac. S'introdueix com un joc que va enganxant a poc a poc fins que es converteix en una addicció.

Però també tracta de com altres joves valents no només no cauen en el tabaquisme, sinó que el combaten i lluiten pels seus amics.

El repte de la nostra societat és evitar que els joves comencen a fumar. Per a això cal, en primer lloc, proporcionar-los informació, donar exemple i, sobretot, ensenyar-los a ser valents i dir NO.

Àrea de Relacions amb Pacients GSK Espanya

Als meus amics i a mi ens encantaven les vesprades del divendres. Aquella sensació d'acabar l'escola i l'insti, d'anar a pegar una volta sense presses per haver de tornar a casa, era increïble. Sempre que el temps ens ho permetia, solíem anar en bici al nostre vell descampat. A l'hivern, durant els dies grisos i plujosos en què no ens venia de gust fer res, ens quedàvem tranquils a la caseta de l'àvia de Xavi. Llavors, vèiem una pel·li o jugàvem a algun joc d'aquells que hi havia per ahí.

Pocs dies havíem faltat a la nostra cita setmanal, i això que més d'una vegada acabàvem discutint. Després, al divendres següent s'ajuntàvem com si res.

Som set a la colla: tres xics i quatre xiques, de tercer i quart de l'ESO. I, encara que tots ens coneixem des de sempre, feia dos anys que ens agradava eixir així, a la nostra manera.

Xavi és el meu millor amic. És poc xarrador, molt introvertit pel que fa a les seues coses. Li costa expressar el seu món i els seus sentiments. A mi, però, m'encanta parlar, serà per això que som carn i ungla. Quan ens reunim tots, ell prefereix escoltar. Des que hem tornat a classe el note un poc estrany, no sé, a mi no m'enganya. Ell diu que no, però jo crec que Júlia li segueix agradant.

Júlia és la llesta del grup, aquella que mai estudia i sempre trau bones notes. Els meus pares diuen que això s'acabarà algun dia. A més, toca el piano des que era menuda. L'any passat ens va convidar al seu concert de fi de curs i ens va encantar. Des de llavors, encara l'admirem més. Ella diu que som uns exagerats, que no n'hi ha per tant.

Quan per fi vaig parlar amb Xavi d'allò que li passava, em va confessar que Júlia no era la raó per la qual estava així.
í.

Que no, de veritat, Sergi, que ja no m'agrada. Si en realitat no em passa res, de veritat. Només volia que sapigueres que... que aquest estiu he fumat una miqueta. Això em passava: que estava fotut perquè no ho sabies. Hala, ja t'ho he amollat! No li ho digues a ningú, eh?

Em vaig quedar a quadres. No m'ho podia creure. Xavi i jo havíem tingut moltes converses sobre el tabac i sempre havíem dit que mai fumaríem. El vaig mirar fixament i només em vaig atrevir a dir:

—Bé, hi ha altres coses pitjors.

Els divendres parlem de tot. A vegades també vénen els nostres altres amics, i això

mola perquè així tenim més temes de conversa. És la vesprada en què compartim les nostres rialles, els nostres problemes i il·lusions i, per què no, també les nostres bogeries...

Un divendres de principis d'octubre, en un lloc apartat de la ciutat

—Vinga, xics, que ja falta poc per arribar! —vaig animar els meus amics, sense parar de pedalejar.

—Tu sempre igual, Sergi! No és veritat, encara falta molt, graciós! —es va queixar la meua germana per a variar.

—Es que tu no et canses mai! —va contestar Carles panteixant.

Avui fa una vesprada radiant per anar al descampat. Aprofitant el bon temps, he aconseguit convèncer-los per pedalejar una miqueta més del normal. Raquel, la meua germana, va estar els trenta-tres minuts que ens va costar arribar sense parar de protestar. Jo, com estic acostumat a ella, no li faig gaire cas.

És la tercera vegada que venim aquest curs. Encara ens estem posant al dia de les històries de l'estiu i de les novetats de l'escola i l'insti. Xavi ens va explicar com de bé s'ho havia passat a les festes del seu poble. Carles, el gracioset del grup i el que més surt de tots, es va queixar perquè li havien tocat els profes més exigents. Això sí, ens va prometre que aquest any anava a estudiar una mica més. Maria, la millor amiga de Ruth, no parava de dir-li a Carles que quina sort tenia amb els seus pares perquè els seus no deixaven de controlar-la i estar a sobre d'ella tot el dia. A tots els xics els agradava Ruth, però a ella no li agradava cap. A Ruth li encantava pintar. Júlia es lamentava perquè li havia tocat el pitjor professor de Llenguatge Musical de tot el conservatori. Raquel i jo els vam contar que molts dels nostres amics del poble ja fumaven de veritat. I que el nostre oncle Antonio va morir fa tres anys pel tabac.

Vaig veure com Carles i Maria es miraven dissimuladament.

Llavors Carles va aprofitar la situació per ficar-se la mà a la butxaca i treure un cigarret. Maria li va oferir l'encenedor. El va encendre pausadament i, després de diverses calades, va començar a contar-nos:

—Com veieu, xics, Maria i jo també fumem. Bé, en realitat, jo fume una miqueta més que ella, un de tant en tant. Això no és fumar! No havíem fumat amb vosaltres encara perquè sabem que no us agrada.

—Jo fume molt poquet, eh? Em van oferir aquest estiu al càmping i, és clar, no anava a dir que no. A més, he notat que fins i tot em relaxa una mica —es va justificar Maria davant els seus amics.

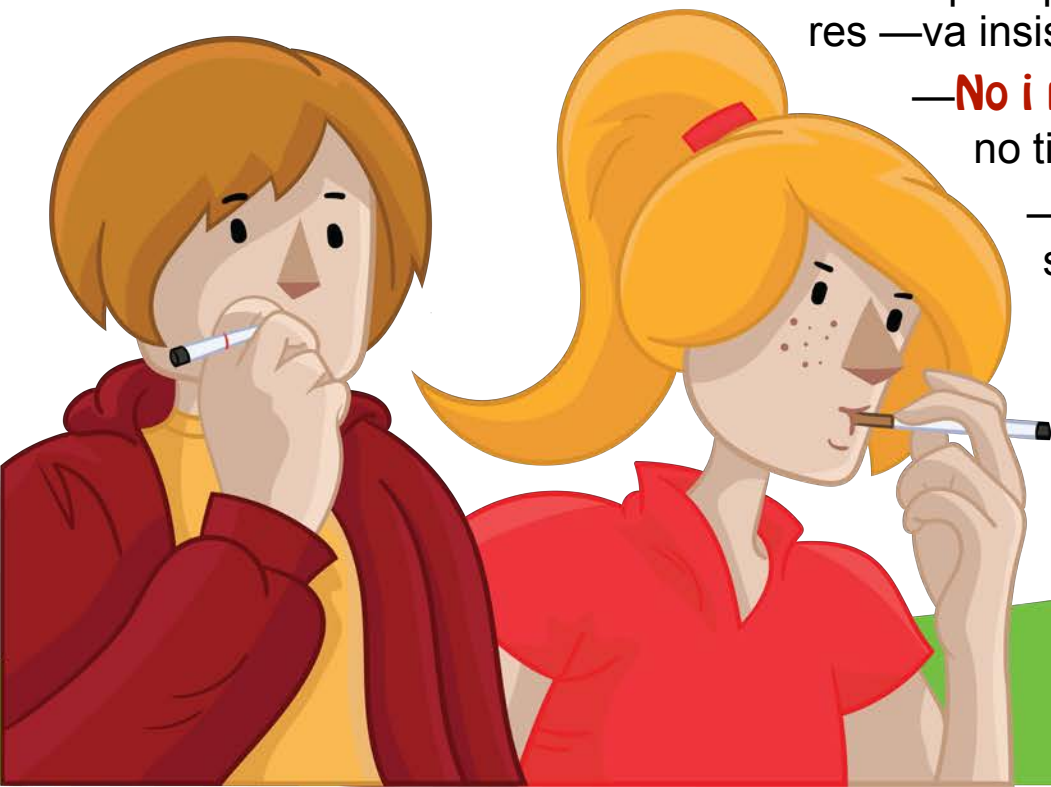
—Voleu una calada? —va preguntar Carles.

—NO —vaig respondre enfadat.

—No sé per què no ho proves, Sergi, no passa res —va insistir.

—**No i punt!** —vaig tornar a contestar. A més, no tinc per què donar-te explicacions.

—Tu t'ho perds. Fumar mola!, a que sí, Maria?

Júlia, Ruth, Raquel i Xavi també van dir que no amb el cap. Vaig veure com Xavi, incòmode per la situació, es va posar una mica vermell.

El meu "no" rotund, juntament amb el molest fum que caldejava l'ambient, havia espatllat la nostra vesprada. Aquesta vegada va ser la meua germana la que em va donar un cop:

—A més, supose que sabeu que a nosaltres també ens contamineu amb els vostres mals fums, no? El pitjor no és que fumeu vosaltres, el problema és que fumem tots. Ens contamineu amb el fum que expulseu.

—Que exagerada, xica! —va exclamar Maria incrèdula.

—Que no, Maria, no exagere, és veritat. Ho sé perquè el metge li ho deia al meu oncle Antonio. Li insistia que l'aire contaminat pel fum del tabac és pitjor que el que respira el fumador.

Així, fent-li veure que perjudicava els seus, intentava convèncer-lo perquè deixara de fumar. Al final el va convèncer, però massa tard...

—Bé, bé, no sé, no crec que siga per a tant —va dubtar Carles.

Carles i Maria van insistir que no li donàrem tanta importància, que no estaven enganxats i que ho podien deixar quan volgueren. I així, com ells no li van donar importància, nosaltres vam decidir no donar-li-la tampoc.

A partir de llavors, el tabac, els cigarrets i el fum ens acompanyaven tots els divendres a la vesprada. Ells també es van unir a la colla, eren un més de nosaltres i, per desgràcia, un dels nostres temes fixos de conversa.

Un divendres de principis de gener, a la caseta de l'àvia

—El meu avi va fumar tota la vida i va viure fins als noranta anys —va dir Ruth orgullosa—. I ja sabeu que el meu pare fuma des de sempre. Té molta tos i algun refredat de tant en tant. Segons ell, res important. Això sí, em diu que li falta l'aire quan va a passejar amb la mare. El meu germà gran ja porta tres anys fumant. Es compra un paquet al dia. Diu que no se'ls fuma tots, que els reparteix entre els seus amics. Així que les úniques que no fumem a casa som la meua mare i jo. I a que no endevineu qui és el que va més al metge?

—Doncs qui ha de ser, està clar, el teu pare! —va contestar Júlia de seguida.

—Doncs no! És la meua mare la que no para d'anar al metge últimament. Veus, l'única que no fuma!

—Potser és perquè és més sa fumar que no fumar, ha, ha, ha —es va riure Carles burlant-se.

Com va veure que el seu comentari no ens havia fet cap gràcia, va afegir:

—No us poseu així, xics, quines cares. Només era una broma!

Xavi, que havia estat a punt d'intervenir diverses vegades, es va atrevir a dir:

—Potser la teua mare va tant al metge perquè el teu pare fuma tot el dia, no? Per l'aire contaminat aquell que deia Raquel.

—És veritat, pot ser —va corroborar Júlia.

Ruth, enfadada pel comentari de Xavi, li va recriminar:

—Com ha d'anar al metge per això! Va perquè es fatiga molt. Serà que es fa gran, res més. És que tens unes coses, Xavi...

La conversa va animar Carles a encendre un cigarret. Ens deia que des que fuma se sent més important, més atractiu. I així lliga més...

—Segur que lligues més? Mai em tiraria jo un nuvi que fume, amb la mala olor que fa l'alè, uix, quin fàstic! A més, amb el car que és un paquet, preferisc anar al cine, per exemple.

Carles, ignorant el comentari de Júlia, va dir irònicament:

—Un a mitges, Maria? Ja saps, per no anar al metge, ha, ha, ha.

—D'acord, algú vol una calada?

Ruth, que havia estat temptada a provar-ho diverses vegades, aquesta vegada va caure.

—Vinga, va, però només una.

Maria li va explicar què havia de fer per a no ennuegar-se. Ruth es va molestar per això.

—A veure, que porte tota la vida veient fumar al meu pare, que ja sé el que cal fer.

Carles va donar la primera calada, després li'l va passar a Maria i, finalment, a Ruth.

Les nostres mirades es van centrar en ella. Disposada a demostrar-nos el fàcil que era, va donar una calada tan forta que es va ennuegar de seguida i vam haver de donar-li diversos colpets perquè deixara de tossir. Tots vam riure per la cara que va posar.

—No és tan fàcil, no. Ehem. Serà qüestió de pràctica —va dir.

Així va ser com entre el descampat i la caseta vam passar el curs i va arribar l'estiu. El pitjor de l'estiu era que deixàvem de veure'ns durant quasi tres mesos. Al principi sempre intentàvem quedar, però quasi mai ho aconseguíem. Després, com ens cansàvem d'intentar-ho, desapareixíem del mapa fins que al setembre tornàvem a l'escola o l'insti.

Un divendres de principis d'octubre, en un lloc apartat de la ciutat

—Uf, quasi no arribe! Sembla que el descampat està més lluny aquest curs, no? —es va queixar Raquel, exhausta de tant pedalejar.

—Ja falta menys, vinga, gemegosa! —vaig animar la meua germana.

Que la meua germana i jo estiguem en la mateixa colla té els seus avantatges, però també els seus inconvenients. A mi m'encanta fer esport, a ella no tant; per això protesta i, és clar, quasi sempre renyim per això. A part d'això, he de reconèixer que ens portem bé, en el fons és un tros de pa.

Aquest curs només hem vingut dues vegades al nostre descampat. Ens hem posat al dia de l'estiu més ràpid que l'any passat. Suppose que ens contat menys coses perquè hi ha coses que

h e m
no cal contar.

Ara, Carles i Maria ja no fumen de tant en tant. Fumen diàriament. Ara, és Ruth qui fuma de tant en tant. Així que ja tenim tres fumadors a la colla... Bé, en realitat, quatre per a mi.

Mentre Ruth i Maria es fumaven a mitges un cigarret, Carles gaudia del seu. Entre calada i calada, ens va contar com va començar a fumar.

—Va ser en aquella festa que em van convidar els meus amics d'handbol, us en recordeu? Doncs en aquella, fa uns dos anys. Quasi tots fumaven i jo no volia ser el raret de torn, així que vaig donar unes quantes calades. Em van convèncer perquè deien que fumar tampoc és tan roïn, que hi ha molta gent que fuma i no passa res. El cas és que ara crec que estic enganxat, no sé si seria capaç de deixar-ho. Els meus pares encara no ho saben, no m'han enxampat encara. Ells no fumen mai, pràcticament ningú de la meua família fuma.

Es va quedar pensant un moment el que acabava de dir i va rectificar:

—Ah, sí! L'oncle Joan sí que fuma, sí. Sé que ha estat ingressat diverses vegades últimament. És clar que, tenint en compte que es fuma dos paquets al dia, supose que serà normal. Des que era menut, el recorde amb un cigarret entre els dits. És com si haguera nascut amb sis dits en comptes de amb cinc!

El ressò de les rialles va ressonar al descampat.

—Doncs, parlant de paquets, a que no sabeu què? Recordeu que us vam contar que el nostre oncle havia mort pel tabac? —va intervenir Raquel.

—Sí, sí.

—Doncs la meua tia Marga, la seua dona, està anant al metge perquè sent que li falta l'aire, es fatiga molt; com la teua mare, Ruth. I ella tampoc ha fumat mai. El meu oncle Antonio també fumava dos paquets al dia com el teu oncle Joan, Carles.

Quan pense en ell, el recorde amagat sota la boira dels seus cigarrets, fumant sense parar a la cuina de sa casa. Te'n recordes, Sergi...? La tia em va dir ahir que havia d'anar al metge de l'hospital d'ací a poc. Estic pensant en acompanyar-la, si puc.

—D'acord, així comprovaràs que el que li passa no té res a veure amb el tabac. I jo de pas també em quedaré més tranquil·la per la meua mare.

—Tant de bo siga així, però crec que t'equivoques, Ruth.

Xavi, que havia escoltat amb interès l'explicació de Carles sobre quan va començar a fumar, li va preguntar:

—I si els teus pares t' enxamparen, què faries?

—Tu parles poc, Xavi, però quan parles... ha, ha, ha —li va contestar Carles jocosament—. Doncs què vols que faça... està clar! Seguir fumant, però d'amagat. A més, si m'ho prohibiren, més emocionant, no? Però, vaja, no crec que m'enxampen, a penes els veig...

No havien passat ni deu minuts des que Carles va apagar el seu cigarret fins que va tornar a encendre el següent. Va donar una calada, li'l va passar a Ruth, i aquesta ens va oferir:

—Algú vol una caladeta?

—Que NO! —vam dir Xavi, Júlia, Raquel i jo.

No els vam donar temps perquè ens preguntaren el perquè. Ens vam mirar, vam comptar fins a tres en silenci i vam exclamar:

—**No i punt!**

Ruth ja no s'ennuegava en fumar. Agafava el cigarret amb l'elegància de les actrius de les sèries de moda. Expulsava suaument el fum del seu cigarret. Per descomptat, Maria i Carles l'acompanyaven. Després de diverses calades, va començar a contar-nos:

—La meua mare va anar ahir una altra vegada al metge perquè sempre està molt cansada i ara a sobre té una tos de gos... El seu metge del centre de salut l'ha derivada a l'especialista de l'hospital perquè per fi li ha contat ^{q u e} tots fumem a casa menys ella. I, és clar, quan s'ha assabentat, s'ha posat les mans al cap. Li va dir que amb tan mals fums a casa era normal que estiguera així. A més, com la mare treballa des de casa, doncs a penes ix. Va insistir que convencera al pare perquè anara a visitar-lo urgentment.

—Sí que tens mals fums, sí, quan t'enfades no hi ha qui t'aguante —va comentar Carles.

—Ha, ha, ha! Quina gràcia!

—Ostres, no és per espantar-te, Ruth, però em recorda al meu oncle Antonio i la meua tia Marga —vaig opinar.

—És a dir, que a casa teua ja saben que fumes i com si res, no? Quina sort! —va exclamar envejosa Maria.

Ruth es va quedar pensant en allò que li havia dit dels meus oncles, però no va dir res. Va preferir contestar a Maria.

—Doncs tu, quan vulgues, véns a casa i podrem fumar tranquil·lament. Ja veuràs com mola no haver de amagar-se de ningú. T'ensenyaré els meus últims dibuixos, d'acord? I després podem veure una pel·li, si vols...

—Val! —va exclamar Maria, emocionada per la proposta de Ruth—. Des que em van enxampar l'estiu passat, els meus pares no paren de donar-me la tabarra a tothora. Fins i tot l'altre dia van vindre a casa amb diversos paquets dels seus companys de treball i em van llegir el que deien com si fóra una nena de quatre anys: Fumar mata, Fumar danya els pulmons, El seu fum és roïn per als seus fills, família i amics, Fumar augmenta el risc de ceguera...

—Vols dir? Vaja pares més pesats que tens! Doncs, la veritat, sí que tinc sort, sí —va reconèixer Ruth orgullosa.

—Jo, la veritat, no ho sé..., no entenc per què fumeu —va manifestar la meua germana.

—Que per què fumem? Doncs a mi, per exemple, fumar-me un cigarret després de dinar o quan estic nerviosa amb els exàmens també em relaxa, com a Maria. Crec que fins m'ajuda a concentrar-me.

—Això diuen els fumadors professionals, Ruth, que fumar relaxa. Enhorabona! —li va recriminar Raquel.

—A més, dic jo, si fóra tan roïn per a la salut com diuen els teus pares, Maria, no hi hauria tantes pel·lícules ni programes de televisió en què sembla que fumar està bé, no? —va intervenir Carles.

—Això, això —el va recolzar Ruth.

—Els meus pares em diuen que la nicotina del tabac crea fins i tot més dependència que altres drogues —va afirmar Maria.

—Que exagerats, no m'ho crec! —es va bafanejar Carles—. Doncs l'oncle Joan, a més de tindre les dents grogues, està molt arrugat. És de l'edat del meu pare i sembla que té deu anys més. Diu que no té olfacte ni gust, que no distingeix les olors ni els sabors. I parlant de pel·lis, ell és actor, tot i que, bé, ara treballa poc perquè està cada dos per tres a l'hospital.

—Segur que tot això també és pel tabac. Això de les dents grogues és de les poques coses que sabem. Té t a n t s efectes negatius... —va afirmar Júlia.

—Se m'està ocorrent una idea! Com el meu oncle és metge i treballa a l'hospital, li puc dir que si podem quedar alguna vesprada amb ell. Així li podrem fer totes les preguntes que vulguem. Què us sembla?

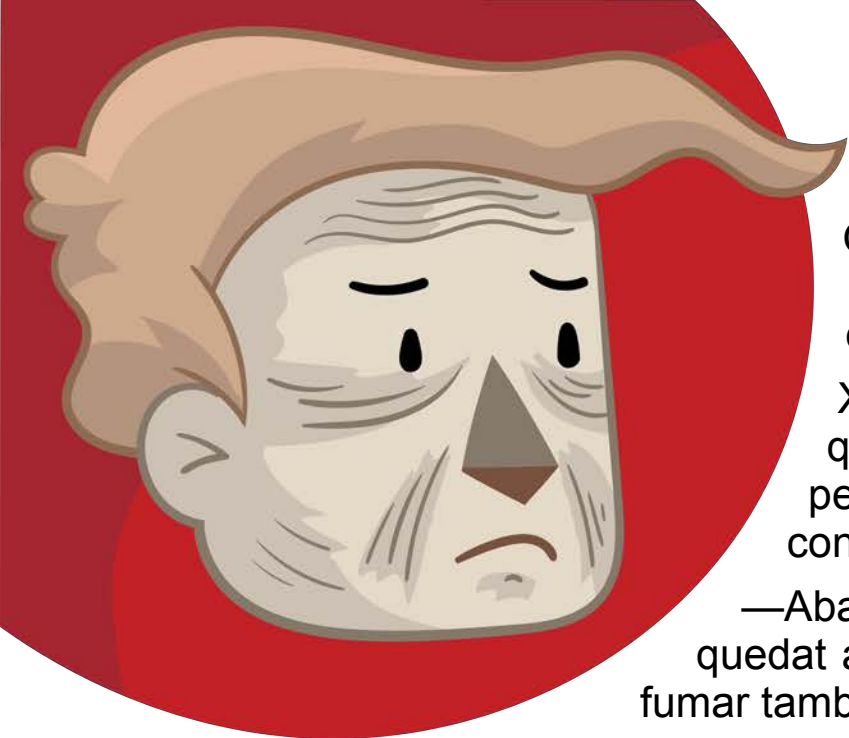
—No és mala idea, Júlia —va opinar Ruth.

—D'acord, bé —van dir Carles i Maria sense més.

—Perfecte! Quan parle amb ell, us dic.

Quina bona idea havia tingut Júlia! Per un moment, pensava en la possibilitat que els meus amics deixaren de fumar algun dia. A les pel·lis sempre diuen que els somnis es compleixen, no?

Quan ens vam acomiadar aquella vesprada, Xavi em va preguntar si es podia vindre a casa una estona. Li vaig dir que sí, és clar.

Xavi seguia fumant només una mica i d'amagat. Ningú sabia que fumava ni volia que ho saberen. Crec que això era bo. Jo, per descomptat, li vaig guardar el secret i ni tan sols li ho havia contat a la meua germana.

—Abans, quan Carles ha parlat del seu oncle Joan, m'he quedat amb la intriga d'allò de la pell arrugada. Creus que fumar també envelleix? Què penses, Sergi?

—Doncs que ho anem a comprovar... i si ho busquem a

internet?

—Genial!

Ens vam preparar unes pizzes i alguna cosa per picar i ens vam tancar a la meua habitació amb el portàtil. El meu oncle Carles, que sap molt d'internet, ens va indicar algunes pàgines de confiança perquè la informació fóra fiable. Com més llegíem sobre el tabac, menys ens agradava i més ens enceníem...

—Mira, Sergi, llegeix ací, és veritat el que ens va dir Maria!

El tabaquisme és una malaltia addictiva. El tabac és una droga que produeix més dependència que altres drogues.

I vam seguir llegint:

Hi ha una malaltia relativament poc coneguda, anomenada MPOC. L'MPOC és una malaltia pulmonar obstructiva crònica, que en molts casos es queda sense diagnosticar. La principal causa de l'MPOC és l'exposició al fum del tabac, ja siguin fumadors actius o passius. La seva evolució és lenta. Un dels seus símptomes més freqüents és la dispnea, és a dir, la dificultat per respirar i la tos crònica.

Xavi i jo ens vam mirar terroritzats pel que acabàvem de llegir. Ara enteníem el que estava passant. Intuíem per què estava la meua tia Marga així i per què estava anant la mare de Ruth tant al metge.

En el fum del tabac hi ha més de 4000 substàncies químiques, de les quals més de 50 són cancerígenes, provoquen malalties de cor... A més, el tabac arruga la pell, taca les dents i les ungles, atròfia l'olfacte i el gust...

—Ostres, també és veritat allò de què envelleix. Saps què et dic, Sergi?

—Doncs no, ni idea.

Xavi va deixar de mirar la pantalla del portàtil i, sense dubtar-ho ni un segon, va començar a dir-me:

—S'ha acabat! No pense fumar ni un cigarret més. Sabia que era roïn, però ara sé que roïn és poc. Així que...

No el vaig deixar acabar, em feia moltíssima il·lusió dir-ho els dos junts. Sabia que a partir d'aquell moment, Xavi no es posaria vermell mai més. Així, amb un somriure als ulls, vam exclamar alhora:

—No i punt!

Vam decidir que el divendres següent contaríem als nostres amics el que havíem esbrinat, tot i que estàvem convençuts que no ens farien gaire cas.

El temps se'ns havia passat volant. Xavi havia d'anar-se'n a casa. L'última informació que vam llegir sobre l'MPOC ens havia impactat moltíssim.

La malaltia afecta avui quasi per igual a homes i dones. En 2030 serà la tercera causa de mort, convertint-se en una de les malalties amb més limitacions.

Un divendres de principis de gener, a la caseta de l'àvia

—Sabeu què, xics? L'altre dia els meus pares em van contar que quan nosaltres érem menuts, es podia fumar a tots els llocs, però després van aprovar una Llei antitabac a Espanya. I amb ella es va prohibir fumar en llocs en els quals fins llavors estava permès: els llocs de treball, els bars, els museus...

—Ostres, això sí que molaria! Tu sí que estàs al dia amb els teus pares, eh, Maria? Els podies preguntar què caurà a l'examen de mates de dilluns, ha, ha, ha —va dir Carles irònicament—. A mi no m'importaria que els meus pares em contaren més coses. No estan mai a casa. Entre setmana sempre estan treballant i el cap de setmana ixen per ahí amb els amics.

Així, com van a enxampar-me fumant? Si no em veuen!

—No et cregues, estic farta. Fins i tot a casa dels meus avis va eixir el tema d'aquesta malaltia tan rara del tabac, l'MPOC o... alguna cosa així, no? —va dubtar Maria.

—L'Eme... què? —va preguntar Júlia sorpresa.

—L'MPOC —va confirmar Raquel—. El dia que el meu germà i Xavi ens van parlar d'ella, tu no vas vindre, Júlia; per això no et sona. Veuràs, t'ho explique: l'MPOC és una malaltia crònica respiratòria que va consumint a les persones a poc a poc per fumar. El pitjor no és això; el pitjor és que també mata les persones no fumadores que viuen amb elles.

Ruth portava diverses setmanes una mica estranya. No parlava massa, i el que era més estrany és que estava fumant poc. No li havia agradat el resum que havia fet la meua germana. Va aguantar fins que no va poder més. Se li van saltar les llàgrimes i, dirigint-se amb ràbia a ella, va cridar:

—No mata a les persones no fumadores, Raquel, no les mata!

Ens vam quedar sense saber què dir. No havíem vist mai a Ruth així. Maria la va tranquil·litzar estrenyent-la entre els seus braços. Quan es va calmar, ens va comentar que estava nerviosa perquè el dijous següent els donaven els resultats de les proves als seus pares.

—Quina casualitat, Ruth! Jo també aniré la setmana que ve amb la meua tia al metge dels pulmons, al pneumòleg. Li van a fer una prova que es diu espirometria —va dir Raquel.

—Què és això? Per a què serveix? —va preguntar Júlia intrigada.

—Doncs, la meua tia m'ha explicat que és una prova molt senzilla, que dura uns deu minuts. Consisteix en omplir els pulmons d'aire al màxim per després expulsar-lo el més ràpid i fort possible en un tub. Així comproven si la capacitat dels pulmons d'aquesta persona és la que li hauria de correspondre. Amb aquesta prova diagnostiquen l'MPOC.

Júlia, per treure-li importància, va dir:

—Almenys no és dolorosa, no?

Tots dissimulàvem els nostres nervis. En realitat, estàvem molt espantats pel que poguera passar. Vam decidir passar la resta de la vesprada jugant a aquell joc que ens encantava. Així, vam aconseguir que Ruth es tranquil·litzara i tots ens vam oblidar una mica de la situació.

El millor de la vesprada va ser que, per primera vegada en molt temps, vam tornar a casa amb menys fums que altres divendres. Carles havia fumats 3 cigarrets; Maria, dos, i Ruth, només un.

Un dijous de mitjans de gener, a l'hospital

—Ruth, no m'ho puc creure! —va exclamar Raquel.

La meua germana eixia amb la meua tia Marga de la consulta del pneumòleg i allà estava Ruth, esperant amb els seus pares.

—Quina coincidència, el mateix pneumòleg i el mateix dia!

—Com ha anat, tot bé? —ens va preguntar Ruth espantada.

Tot i que els pares de Ruth i la meua tia no es coneixien, la meua tia, que és molt xarradora, els va explicar sense embuts:

-Bé, m'ha fet l'espirometria i sí, sí, m'ha dit el doctor Sebastià que tinc MPOC, però que amb el tractament que m'ha posat milloraré i no em cansaré tant. Començaré amb un inhalador. I després, ja veurem. Ja veieu, quina herència que m'ha deixat el meu marit!

Anava a seguir parlant, però es va obrir la porta i la infermera va cridar al següent pacient. Ruth i els seus pares van entrar ràpidament. La meua germana li va proposar a la meua tia esperar fins que eixiren de la consulta. La meua tia va accedir.

Van passar quaranta-tres eterns minuts fins que es va tornar a obrir la porta. Quan la meua germana va veure la cara de Ruth, s'imaginava el pitjor. Ni tan sols s'havien adonat q u e estaven allí, esperant-los. El seu pare, capcot, amb la cara molt seriosa i un gran sentiment de culpa, agafava a la mare de Ruth amb afecte per la cintura. La seua mare, molt pàl·lida, portava dos mocadors, plens de llàgrimes i de somnis trencats. I Ruth, amb els ulls vermells, plena de ràbia i sense voler assimilar el que acabava de sentir, es disposava a baixar corrent les escales. Llavors, la meua germana li va cridar l'atenció:

—Ruth, que estic ací, esperant-te. Conta'm, què ha passat?

Ruth, sense dir res, va arrancar a plorar sense consol. Van estar abraçades una bona estona, plorant a llàgrima viva. Quan va aconseguir parlar, li va dir amb veu entretallada:

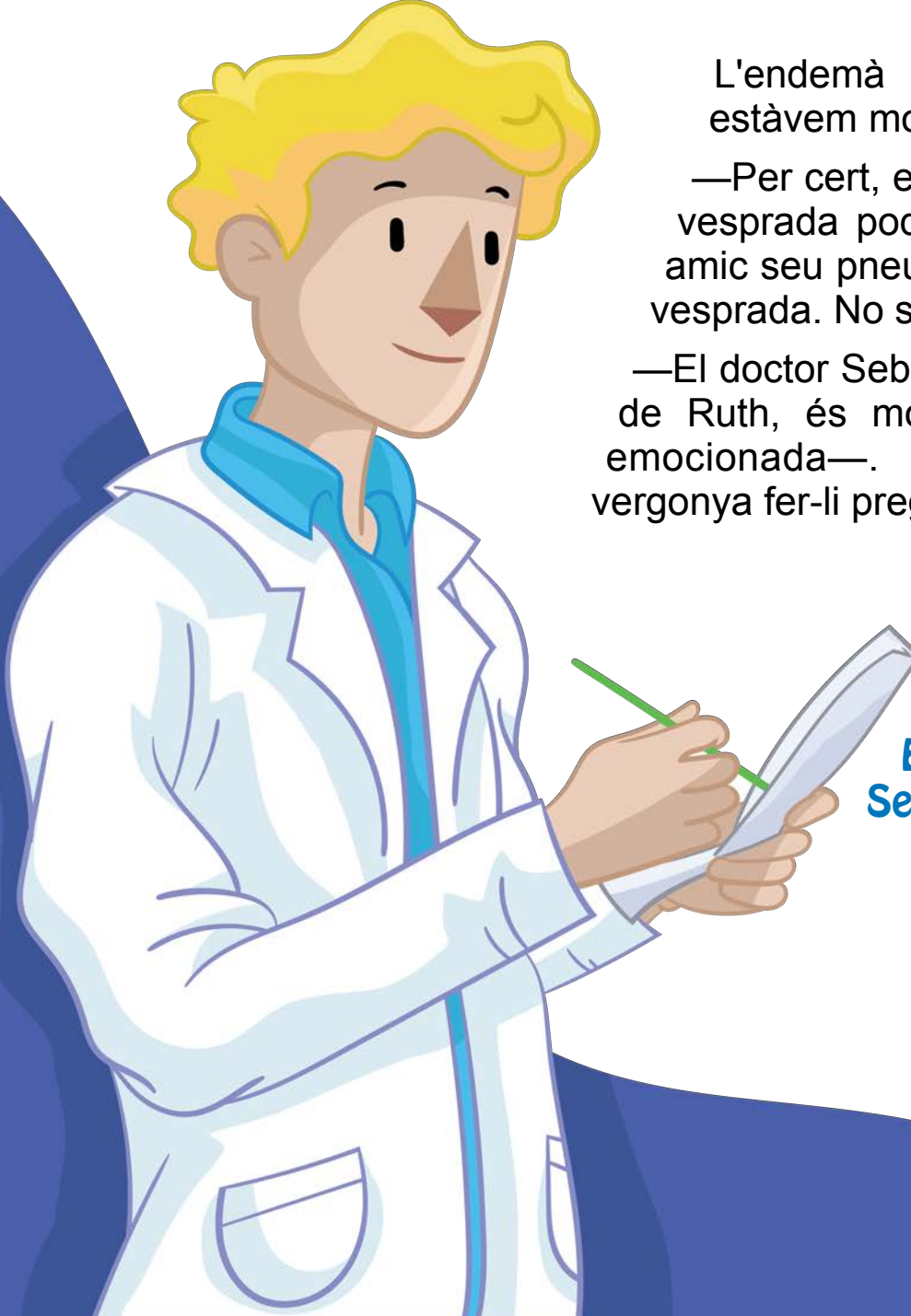
—No és just, no és just! El meu pare té MPOC en estat avançat i la meua mare ha empassat tant fum que té càncer de pulmó!

La meua germana es va quedar sense parla, no sabia què dir. Només li van eixir tres paraules:

—Em sap greu, Ruth.

I Ruth va baixar corrent les escales per atrapar als seus pares.

L'endemà Ruth no va vindre a la caseta de l'àvia. Tots estàvem molt preocupats per ella.

—Per cert, el meu oncle ja m'ha dit que divendres que ve a la vesprada podem anar a l'hospital. Ell estarà de guàrdia i un amic seu pneumòleg, el doctor Sebastià, també estarà aqueixa vesprada. No sé si vindrà Ruth...

—El doctor Sebastià és el pneumòleg de la meua tia i dels pares de Ruth, és molt simpàtic! —va exclamar la meua germana emocionada—. Quina coincidència! Així no ens farà tanta vergonya fer-li preguntes, no?

Carles i Maria ja no fumaven amb tanta alegria com abans. Estava clar que els estava afectant tot el que estava vivint Ruth a casa. En el fons, volien i no volien veure al doctor Sebastià...

Un divendres de finals de gener, a l'hospital

Arribem a l'hospital a les cinc menys cinc. Havíem quedat amb l'oncle de Júlia a les cinc a la porta. Només faltava Ruth. L'oncle de Júlia ens va recollir puntual i, just quan ens disposàvem a pujar, va aparèixer Ruth a la llunyania.

Vam pujar a la segona planta, on havíem quedat amb el doctor Sebastià. L'oncle de Júlia ens el va presentar. Es recordava perfectament de la meua germana i de Ruth; sobretot, de Ruth. Ens va preguntar si sabíem alguna cosa sobre l'MPOC. Com va veure que estàvem informats, ens va preguntar:

—I qui de vosaltres fumeu, tots?

Van respondre Carles, Maria i Ruth.

—Jo he fumat prou, sí, però fume menys ara.

—Jo també fume menys.

—Jo estic intentant deixar-ho, però em costa, no puc.

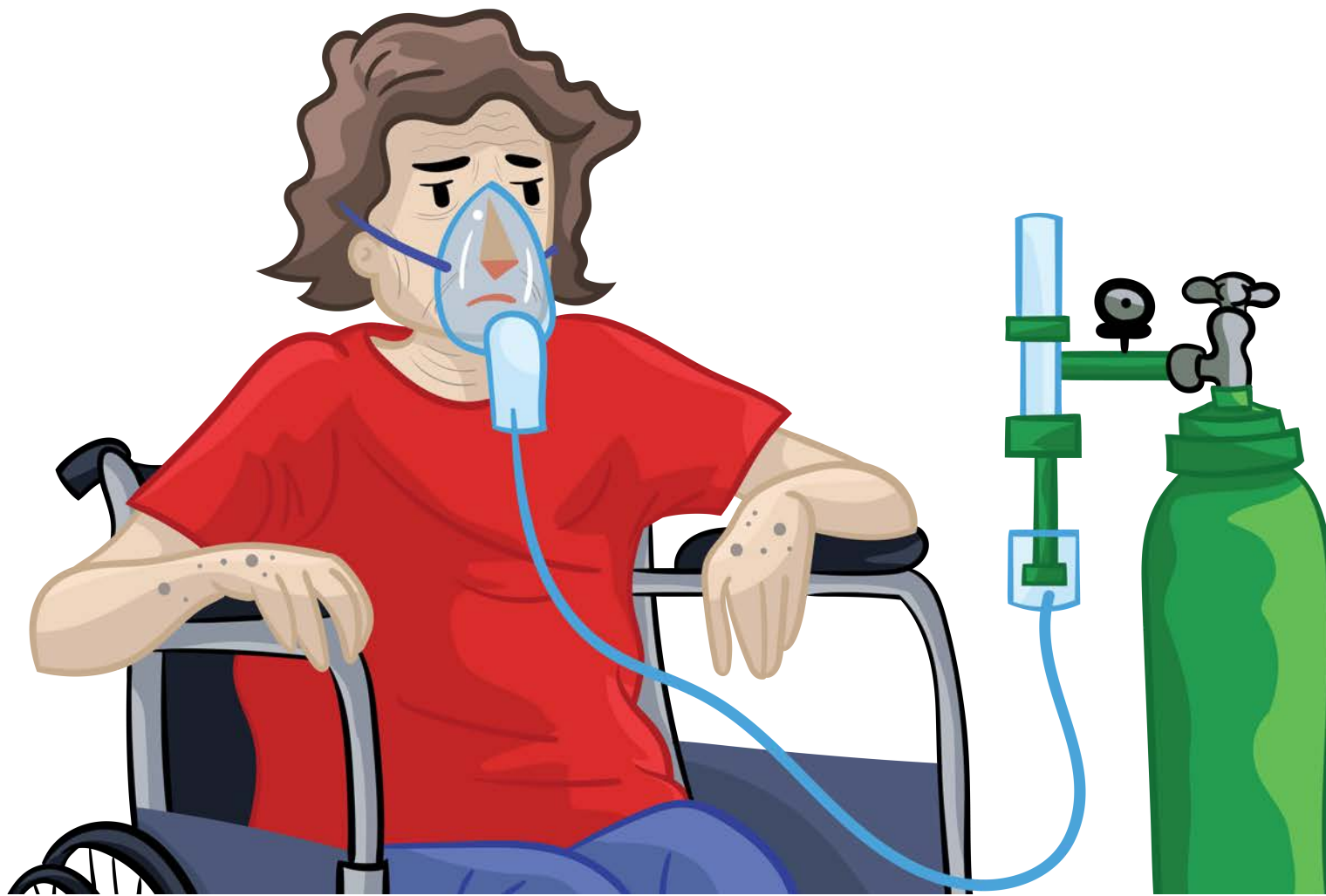
—És clar que pots, Ruth! Tot és possible. Només has de voler: aquest és el primer pas per aconseguir-ho —la va animar el doctor Sebastià.

—Xics, se m'ha ocorregut una idea. Què us sembla si en comptes de fer-me primer les preguntes, me les feu després? He pensat que podíem visitar els malalts d'MPOC d'aquesta planta i després em pregunteu els dubtes que tingueu.

A tots ens va semblar bé la seua proposta, així que vam començar a caminar per la segona planta de l'hospital, on la majoria dels pacients amb insuficiència respiratòria tenien MPOC.

Anàvem avançant en silenci pel llarg passadís quan, de cop i volta, el doctor es va detindre. Hi havia una cadira de rodes amb oxigen i una màscara. El doctor, assenyalant a Carles, va dir:

—Tu, Carles, seu en aquesta cadira. Vas a fer la visita com si fores un malalt d'MPOC, d'acord?

Carles, tot i que no li va fer gràcia la idea, va accedir i va seure a la cadira, amb l'oxigen i la màscara. Júlia el portava. A pesar que només visitar quatre pacients, va ser més que suficient per conèixer la gravetat de la malaltia i la dificultat del seu dia a dia. Un dels malalts ens va contar que li feia por eixir al carrer perquè s'asfixiava i es quedava sense oxigen per respirar. Un altre ens va dir que no fórem necis, que no fumàrem mai perquè quan un fumador es posa malalt, tota la família ho fa.

Jo no deixava de mirar a Carles. Estava més blanc que les parets de l'hospital. No va dir ni una paraula durant els quaranta-cinc minuts que va durar la nostra visita a la segona planta.

Ens vam quedar tristos, molt impressionats, sense paraules... El doctor Sebastià ens va preguntar si teníem algun dubte. Com ningú tenia ganes de parlar, vaig dir en nom de tots:

—Crec que no tenim ninguna pregunta, doctor. Ja sap allò que es diu que "una imatge val més que mil paraules". Així que ens hem quedat... sense paraules. Gràcies per deixar-nos conèixer l'MPOC tan de prop.

—De res, xicons! Ha sigut un plaer. Espere que hàgeu après alguna cosa. Sabeu? El segle XX es va dir "El segle del cigarret". Tant de bo en un futur es recordi el segle XXI com "El segle del NO cigarret". Només us diré una cosa: teniu tota la vida a les vostres mans. Si us plau, no deixeu que els mals fums us impedisquen viure aquesta vida que tant somieu...

—Gràcies, doctor Sebastià —vam respondre agraïts.

Ens vam acomiadar d'ell i de l'oncle de Júlia. Quan vam eixir de l'hospital, en girar la cantonada, Carles es va trobar amb dos dels seus amics d'handbol.

Tots dos anaven fumant. Es van estranyar que Carles no ho fes, així que un d'ells li va dir:

—Un cigarret?

Estàvem expectants davant la resposta de Carles, que va exclamar:

—No!

Els seus amics, estranyats pel rebuig, li van preguntar:

—I això, Carles?

Llavors va arribar aquell moment que tant havia desitjat; aquell moment en què, per fi, un dels meus somnis s'anava a convertir en realitat. Tots, plens d'il·lusió i de ganes de viure la nostra vida sense mals fums, vam respondre a l'uníson:

No i punt!

Fi

Raquel

Sergi

Amb el patrocini de:

